

Bohumír Smutný :

Činnost Jindřicha Kajetána Blümegena na Moravě v letech 1748 až 1752 a jeho úloha při koupi panství Náměšť nad Oslavou Fridrichem Vilémem Haugvicem

Ondřej Číž

Jindřich Kajetán Blümegen patří k významným představitelům tereziánské státní správy. Od roku 1748 stál v čele královské deputace, od roku 1749 císařsko-královské reprezentace a komory a v roce 1753 se stal moravským zemským hejtmanem. Mezi jeho přátele patřil významný správní reformátor a blízký pomocník Marie Terezie hrabě Fridrich Vilém Haugvic.

Haugvic působil od roku 1725 jako císařský úředník ve slezské zemské správě. Po ztrátě Slezska v první slezské válce odchází do zbylé části rakouského Slezska a působí jako prezident tamějšího úřadu. Roku 1743 předkládá Haugvic panovníci svůj návrh na správní reformu Slezska, kde navrhoval sloučení politické a finanční agendy a oddělení soudnictví dle pruského vzoru. Haugvic byl poté povolán do Vídně, aby zorganizoval nový systém výběru daní a provedl reorganizaci vnitřní správy. K tomu definitivně došlo roku 1749, kdy byly zřízeny nové ústřední úřady, a to Nejvyšší soudní úřad a Directorium in publicis et cameralibus, jehož prezidentem se stal právě Haugvic. Zřízení těchto úřadů znamenalo zásah do tradiční struktury zemské správy ovládané nejvýznamějšími šlechtickými rody.

V roce 1748 byly zřízeny vedle starých zemských úřadů královské deputace, které byly postaveny na stejnou úroveň a převzaly většinu jejich agendy. Deputace nebyly podřízeny české dvorské kanceláři, ale hlavní deputaci ve Vídni, v jejímž čele byl Haugvic. Roku 1749 došlo ke zrušení starých zemských úřadů v Čechách a k jejich omezení na Moravě. Královské deputace byly přetvořeny na královské reprezentace a komory. Do čela těchto úřadů byli dosazováni představitelé šlechty, kteří byli ochotni sloužit panovníci a státu bez ohledu na zemský patriotismus. Jednalo se o zástupce méně významných rodů, kteří si měli své postavení získat věrnou úřední službou. Na Moravě byl do čela úřadu dosazen Jindřich Kajetán Blümegen.

Haugvic byl pověřen připravit novou daňovou reformu tzv. decenální recesy. Jejich prosazením v zemském sněmu byl pověřen právě Blümegen a tento úkol úspěšně splnil. Odměnou pro něj bylo jmenování předsedou královské deputace ve věcech vojenských, kontribučních a komorních a byl také dosazen do čela hlavní rektifikační komise, jejímž úkolem bylo provedení nového daňového katastru. Za svou pilnou práci byl roku 1749 postaven do čela nového nejvyššího úřadu v zemi císařsko-královské reprezentace a komory.

Haugvic roku 1751 dosáhl toho, že jeho panství Bílsko v Horním Slezsku bylo prohlášeno svobodným stavovským panstvím, jehož majitel nepodléhá těšínskému vévodovi, ale přímo královskému slezskému vrchnímu úřadu. Toto vzdálené panství na hranicích s Pruskem však Haugvicovi nevyhovovalo a proto se rozhodl pro koupi sídla nového blíže Vídní. O radu požádal svého přítele Blümegena, který mu doporučil ke koupi panství Náměšť ve Znojenském kraji. Haugvic však zjistil, že toto panství je velmi zadluženo, požádal tedy

Blümegena, který byl tehdy v čele rektifikační komise na Moravě, aby výsledky rektifikace tohoto panství podržel v tajnosti, dokud nebudou veřejně vyhlášeny. Blümegen zařídil odložení rektifikace tohoto panství. Panství patřilo z části nezletilým sirotkům z hraběcí rodiny Unverzagtů a jeho administraci vedl hrabě Jan Ferdinand Kufstein. Kufstein nemohl sám provést prodej, protože sirotčí statky mohlo prodávat jen zemské právo. Bylo potřeba uzavřít mezi Haugvicem a Kufsteinem kupní smlouvu, která by pak byla dle zemského práva potvrzena panovnicí.

Následovalo dlouhé a složité jednání o prodeji panství, ve kterém se Blümegen velmi obratně angažoval a využíval svých odborných znalostí k tomu, aby Haugvic panství získal co nejvýhodněji. Haugvic Blümegenovi plně důvěřoval a svěřil mu veškeré možnosti volného jednání o koupi. Blümegen na základě účetních písemností o výnosech panství určil kupní cenu a navrhl také, jak do budoucna zlepšit hospodářství. Jan Ferdinand Kufstein, který vedl administraci panství sám prohlásil, že by ho rád koupil pro sebe, čímž se zřejmě snažil přimět Haugvice k přeplacení určené ceny 440 000 zlatých. Blümegen však toto zpochybnil a Haugvicovi radil, aby záležitost neuspěchal, protože kvůli zadlužení a současným nízkým cenám plodin by mělo Kufsteinovi a sirotkům záležet na brzkém prodeji. Kufstein nakonec od záměru zakoupit panství pro sebe odstoupil, požadoval však od Haugvice 480 000 zlatých, což bylo o 40 000 víc než skutečná cena. Kupní smlouva byla nakonec uzavřena 30. června 1752. Konečná cena činila 460 000 zlatých a 500 dukátů klíčného. Hrabě Haugvic získal panství Náměšť se vším příslušenstvím, tedy městem Velkou Bíteší a statkem Knínicemi, městečky a 48 vesnicemi ve Znojenském kraji, statkem Heřmanovem v Brněnském a statkem Batouchovicemi se 3 vesnicemi v Jihlavském kraji. Panovnice prodej schválila a prohlásila, že kdyby sama něco potřebovala, obrátila by se právě na Blümegena, jehož činnost v této věci na ni udělala velký dojem.

Blümegen svou oddanou prací získal přízeň panovnice a nakonec získal post ministra císařského dvora ve Vídni. Samotné jednání o koupi panství Náměšť je v článku popsáno velmi podrobně a umožňuje nám nahlédnout do praxe velkých majetkových transakcí v této době.